

SUSITARĖ DEL ATOMO GINKLŲ JŪRŲ DUGNE

LENKAI LAIKOSI SU SOVIETAIS DEL ODERIO IR NEISĖS SIENOS

Dešiniųjų lenkų laikraščio redaktorius atmeta vokiečių taikingus prisigerinimus

VARSUVA. — Varšuvos dienraštis "Słowo Powszechne", buvusių kadaise Piasieckio vadovaujamų lenkų "fašistų" "PAX" sąjūdžio organas, paskelbė savo vyr. redaktoriaus Vytauto Jankowskio straipsnį, kuriame aiškiai pabrėžiama, jog iš Vakarų Vokietijos vyriausybės pusės Oderio-Neisės linijos pripažinimas ne tik neprisidėtų prie įtampos tarp Lenkijos liaudies respublikos ir Vokietijos federalinės respublikos sumažėjimo, bet dar labiau sukeltų polemiką prieš Vakarų Vokietiją.

Visi tie, kurie Vakarų Vokietijoje pritaria Oderio ir Neisės upių sienos tarp vokiečių ir lenkų pripažinimui, tuo būdu tik "nori atverti kelius ideologinei infiltracijai į mūsų šalį", rašo Jankowskis; vokiečiai esą tik nori tuo būdu atkleisti įsivaizduojamai platų lauką lenkų manievrui politinėje srityje, idant tuo būdu būtų susilpninti ryšiai tarp Sovietų Sąjunga ir Lenkijos, turint galvoje, jog lenkai tą sąjungos santykių laikosi tik dėlto, kad Maskva jiems garantuoja Oderio-Neisės sienų neliečiamybę.

Visa tai esančios tik vokiečių iliuzijos, kurias reikia išmesti per bortą. Bona turinti ne tik Oderio-Neisės sienas besąlyginai pripažinti, bet taip pat pripažinti "DDR" (Ulricho valdomąją "demokratinę vokiečių liaudies respubliką") ir Vakarų Berlyno atskirą statusą, ir negana to — Vakarų Vokietija turinti atsakyti modernių ginklų.

Jankowskis puola Vokietijos prezidento Heinemann'o pareikškimą Antrojo Pasaulinio karo kilimo 30 metų sukakties proga, kur jis suminėjo masinius vokiečių ištrėkimus iš Rytų. Tada esą reikiama, kad Federalinės Vokietijos prezidentas dar ne nori prisiminti "pilnų naujosios istorijos konsekvencijų ir pripažinti pokarinio laikotarpio realybę". Ir Heinemannas gyvenęs tomis iliuzijomis, kurių dar negali atsakyti Vakarų vokiečiai. Ypač pan Jankowskis įtūžęs ant Vokietijos seimo SPD partijos atstovo Dr. Hupkoso, kurį pasakė, jog Vokietijos istorija su 1945 metais dar nesibaigė.

Demonstracija

Maskvos krautuvėjų

MASKVA. — Du užsieniečiai turistai Maskvos centre prisirakino prie GUM krautuvės geležinės tvoros ir 20 minučių dalino prašymus sovietų piliėčiams lapelius, kol atvykusi policija nupiovė jų grandines ir juos nusivežė. Jauna Švedijos piliētė Elisabeth Lie ir norvegas Herald Bristol sutraukė nemažą minią žmonių, kurie noriai ėmė dalinamus lapelius. Juose buvo protestuojama prieš atsargos generolo Piotro Grigorenko areštą. Grigorenko yra jau ne kartą pasižymėjęs savo protestais prieš rašytojų suėmimus ir prieš Krimo totorių teisų laužymą. Maskviečių minia, besigrūdama apie nematytą vaizdą, teiravosi vieni kitų, kas tie per vieni ir ką jie čia daro. Viena krautuvės patarnautoja, korespondento žodžiais, parodžiusi pirštą į galvą ir tarusi: "Užsieniečiai..."

IS VISO PASAULIO

SAIGONAS. — JAV karinė vadovybė perduoda ryt Saigono vyriausybei 80 upių patrulavimo laivų. Jie priklausys keturioms vietnamiečių laivyno grupėms. Iki šiol JAV perleido Pietų Vietnamui 229 nedidelius karo laivus.

BONA. — Vokietijos kancleris Kiesingeris aplankė prezidentą Heinemanną ir pareiškė jam, kad jis nebesitiki tapti kancleriu. Vokietijoje jau visi tiki, kad nauju kancleriu bus Willy Brandt.

MODRIDAS. — Apollo 11 astronautai Armstrong, Aldrin ir Collins buvo iškilmingai sutikti Ispanijos sostinėje, kur jie aplankė generalisimą Franco ir princa Juan Carlos.

WASHINGTONAS. — Atstovų Rūmuose demokratai kritikavo prezidento Nixon'o planą pakelti senelių pensijas ir nutarė reikalauti, kad jos būtų pakeltos ne 10%, kaip siūlo prezidentas, bet mažiausiai 15%.

ROMA. — Italijoje labai sumažėjo dirbančių moterų skaičius. Dėl to kalta krašto gerovė ir didesnė vyrų algos. Dabar Italijoje tik 19% moterų dirba, o šimtmečio pradžioje dirbančių buvo 32%.

PARYŽIUS. — Izraelis dar kartą patyrė, kad Prancūzija nesirengia perduoti Izraeliui karo lėktuvų ir kitų ginklų. Darsault bendrovė laiko Izraeliui pagamintus lėktuvus vienanagė aerodrome ir pareikalavo, kad Izraelis padengtų lėktuvų priežiūros išlaidas Izraelis pareiškė, kad išlaidas turi padengti prancūzų vyriausybė, uždraudusi lėktuvus atsimiti, nors Izraelis už juos užmokėjo 65 mil. dol.

Montrealio miesto policijos streikas

MONTREALIS. — Didžiausiam Kanados miestui gresia anarchija. Apie 3,700 Montrealio policininkų ir 2,400 ugniagesių pradėjo streikuoti, reikalaudami didesnių algų. Quebeco provincijos valdžia priveržė į miestą policininkų iš kitų vietovių, tačiau jiems sunku, nežinant miesto, eiti čia savo pareigas. Tik prasidėjus policininkų streikui Montrealyje buvo apilėsti 10 bankų, viena pinigų skolinimo įstaiga, 20 krautuvėjų ir viena brangenybių krautuvė. Streikuojantieji policininkai trukdo nestreikuojantiems. Šie gauna apgaulingų pranešimų apie nelaimas. Viena provincijos policijos mašina buvo apversta streikuojančių. Vienas policininkas nušautas, 20 sužeista.

LONDONAS. — Iš vieno priemiesčio šiuokšlių išvežėjų streikas išsiplėtė po visą Londoną. Streikuoja ir kapinių duobių karsėjai, gatvių šlavėjai, parkų prižiūrėtojai. HOUSTONAS. — Air East Airlines nusamdė keleivinio lėktuvo pilotą 30 metų moterį, Jo Claire Welsh. Ji skraidys su 18 keleivių lėktuvu.

Kartą per 175 metus keturios planetos: Jupiteris, Saturnas, Uranas ir Neptunas taip išsiričiuoja, kad jas visas galima apimti su vienu erdvėlaiviu. Toks atvejis bus 1976 metais ir Amerikos mokslininkai jau svarsto, kaip išnaudoti susidarčiusią progą. Kelionė pro keturias planetas užtruktų 9 metus, todėl erdvėlaivis būtų be igulos.

KOMUNISTINĖ KINJA SUTINKA PRADĖTI SU SOVIETAIS DERYBAS

PEKINAS. — Komunistinė Kinija pasiūlė Sovietų Sąjungai pradėti derybas dėl ginčijamų sienų. Siūloma derybas vesti Pekine. Maskvos žiniomis, sovietų užsienio reikalų viceministeris Vasyli Kuznecov pradėd derybas spalio 20 d. Kinijos siūlymas numato atitraukti iš tam tikrų pasienio punktų ginkluotas jėgas ir tada pradėti kalbėti apie sienas "be grasišimų". Washingtone Pekino atsiliepimas dėl sienų laikomas nuolaida ir įrodymu, kad Pekine laimėjo blaivesnės, nuosaikesnės galvos. Dėl šių derybų atsakingu laikomas premjeras Chou En Lai, kuris susitiko su Kosyginu rugsėjo 11 d.

Rugsėjo 18 d. ir spalio 6 d. Kinija atsianti Sovietų Sąjungai dvi notas, kuriose ir buvo išdėstyta Kinijos pažiūra. Notose aiškiai nurodoma, kad Kinija nesitiki šiomis derybomis išspręsti visų sienų problemų, kurios kylančios dar iš carų laikais padarytų Kinijai neteisinių sutarčių. Šiose derybose siekiama tik atitolinti įtempimą, viešpataujančią pasienyje. Notose sakoma, kad principiniai skirtumai tarp kinų ir sovietų teisis dar ilgus metus, tačiau ir tie skirtumai neturėtų būti sprendžiami ginklo jėga. "Nėra jokios priežasties Kinijai ir Sovietų Sąjungai pradėti karą dėl sienų klausimo", — sako Kinijos pareiškimais.

Maskvoje jau kuris laikas buvo nutraukti puolimai prieš Kiniją ir visa propaganda prieš kinų vadus. Kosyginas, viešdamas pas Chou En Lai, po šiaurės Vietnamo diktatoriaus Ho Chi Minho laidotuvių, pasiūlė tris punktus santykiams pagerinti: pradėti derybas, sugrąžinti abiejų šalių ambasadorius ir pradėti pasitarimus dėl prekybos. Matyt, Kinijai paaiškėjo, jog sovietai, sutraukdami kariuomenę prie Sinkiang'o, negalvoja nusileisti ir dar keli didesni pasienio incidentai gali lengvai pavirsti karu, kuriai Kinija dar nepasiruošusi. Pekine šį kartą laimėjo realistiški vadai, kurie pamatė, kad pasienio incidentai gali sovietus pastumti į preventyvinį karą.

LUBBOCK, Tex. — Į Plains National banką įėjęs ūsotas banditas priėjo prie kasininkės Penny Franks ir pakio ją raštelį su reikalavimu "Duok man \$10,000 arba aš tau ištaškysiu smegenis!" Kasininkė raštelį beskaitant, banditui nukrito ūsai. Negalėdama susivaldyti, ji garsiai nusikvatojo ir banditas susikonfuzijęs dūmė lauk pro duris.

Kubiečiai pasiėmė pagrobtą lėktuvą

WASHINGTONAS. — Iš Kubos atvyko transporto lėktuvas su devyniais asmenimis pasiimti iš Floridos Homestead aviacijos bazės pagrobto lėktuvo. Keliosdešimtys demokratų senatorių ir atstovų paskelbė, kad jie spalio 15 d. boikotuos kongreso darbus. Kai kuriose įmonėse tą dieną bus nešiojami juodi raiščiai ant rankovių. Du rabiniai: Roland Gittlesohn ir Maurice Eisendrath žada įtraukti protesto ceremonijas 700 Amerikos sinagogų.

Net ir respublikonai senatoriai Charles Goodell iš New Yorko ir Charles Percy iš Illinois vienas reikalauja išvežti visą kariuomenę iki kitų metų galo, kitas — sustabdyti visus lėktuvų puolimus Pietų Vietname. Senatorius John Tower, priešingai, siūlo, jei komunistai greit nepradės derybas, kaip reikiama, vėl pradėti bombarduoti šiaurės Vietnamo taikinius.

JERUZALĖ. — Musulmonų mečetės padėgėjas per advokato teisme aiškina, kad jis nebuvęs sveiko proto, veikęs apimtas religinės aistros. Gynėjai tikisi išgelbėti kaltinamąjį nuo kalėjimo bausmės, tačiau jam gali tekti pasėdėti beprotnamyje.

Naujas Brazilijos prezidentas Emilio Garrastazu Medice pareiškė kovosias prieš kraštutiniųjų smurtą ir prieš dvarininkų ir biznierių konservatizmą. Jis sieks sugrąžinti Brazilijai demokratinę sistemą. Las Vegas negry riaušės truputį nurimo, kai du buvo nušauti ir 29 suimti.

Naujas Švedijos socialdemokratų partijos vadas ir vyriausybės premjeras Olof Palme, 42 metų amžiaus.

JAV IR SOVIETŲ SĄJUNGA PASIŪLĖ NAUJĄ NUSIGINKLAVIMO PROJEKTĄ

ZENEVA. — Amerika ir Sovietų Sąjunga įteikė nusiginklavimo konferencijai Zenevoje dar vieną abiejų sutartą pasiūlymą. Jis liečia jūros dugną. Sutartis draudžia po vandeniu ar jūros dugne statyti branduolinių ginklų sandėlius, raketų lizdus, bandymų įrengimus. Kartu draudžiamos branduolinės minos, jei jos prikabinamos jūros dugne. Sutartis neliečia povandeninių laivų, jei jie laikinai nuleidžia inkarą jūros dugne. Dabar, didžiosioms valstybėms susitarus, laukiama, kad sutartį priims visos nusiginklavimo konferencijos dalyvės.

Spaudimas valdžiai dėl Vietnamo karo

ATLANTIC CITY. — Darbo unijos federacijos konvencija, išklausiusi gynybos sekretoriaus Lairdo kalbos, pritarė vyriausybės politikai Vietnamo. Prezidentas Meany pareiškė, jog darbininkai puikiai supranta, kad derėtis svarbu iš stiprių pozicijų.

Tuo tarpu visoje Amerikoje vyksta pasirengimai spalio 15 d. protestui prieš karą suorganizuoti. Harvardo universiteto dėstytojai paskelbė, kad jie 255 balsais prieš 81 priėmė rezoliuciją "tuojau visiška išvežti JAV karines jėgas iš Vietnamo". Prieš dvi savaites panašų reikalavimą priėmė Columbijos universiteto senatas. Massachusetts Technologijos institutas paskelbė spalio 15 d. prieš karą nukreipto moratoriumo dieną.

Washingtono yra tos dienos organizacinis centras. Komiteto koordinatorius yra Sam Brown, buvęs sen. McCarthy rinkimų kampanijos veikėjas. Keliosdešimtys demokratų senatorių ir atstovų paskelbė, kad jie spalio 15 d. boikotuos kongreso darbus. Kai kuriose įmonėse tą dieną bus nešiojami juodi raiščiai ant rankovių. Du rabiniai: Roland Gittlesohn ir Maurice Eisendrath žada įtraukti protesto ceremonijas 700 Amerikos sinagogų.

Net ir respublikonai senatoriai Charles Goodell iš New Yorko ir Charles Percy iš Illinois vienas reikalauja išvežti visą kariuomenę iki kitų metų galo, kitas — sustabdyti visus lėktuvų puolimus Pietų Vietname. Senatorius John Tower, priešingai, siūlo, jei komunistai greit nepradės derybas, kaip reikiama, vėl pradėti bombarduoti šiaurės Vietnamo taikinius.

Ulbrichto jaunimas neklause policijos

BERLYNAS. — Rytų Vokietijos valdžia, ruošia 20 metų sukakties minėjimą, priveržė į Rytų Berlyną daug jaunimo. Šis panoro apžiūrėti garsiąją Berlyno sieną ir pakartotinai rinkosi prie jos, nežiūrėdamas policijos įspėjimų ir draudimų. Komunistų policija kelis kart išvakė nuo sienos savo "Pionierius" ir lazdomis daužė "Laisvos Vokietijos Jaunimą", kurio nariai yra tarp 14 ir 26 metų.

Grupės komunistinio jaunimo su gitaromis ir hipių rūbais rinkosi prie sienos, ypač tose vietose, kur iš vakarų Berlyno sklido modernios muzikos garsai. Komunistų policija turėjo daug vargo, kol visus nuo sienos nušalinėjo. Keli šimtai jaunuolių buvo suimti.

Amerika ir Sovietų Sąjunga pareiškė viltį, kad ši jūros dugno sutartis ves į tolimesnius susitarimus dėl nusiginklavimo. Kanada, Brazilia, Indija ir Italija prikiša šiam susitarimui inspekcijos ir kontrolės stoką. Sutartyje numatoma tik "stebėti", kad visos valstybės laikytusi sutarties. Jei atsirastų kokių nors įtarimų, sutartis numato "pasitarimus" išsiaiškinti, ar laikomasi sutarties punktų.

Stebėtojai nurodo, kad statybos jūros dugne gan lengvai bus pastebimos ir maži tēra galiomybių, kad kuri valstybė imsis tokių darbų — rengti jūros dugne atominių ginklų bazes. Pasitarimų pradžioje sovietai siūlė visai demilitarizuoti jūros dugną, tačiau vėliau sutiko apsiriboti tik branduoliniais ginklais ir tik 12 mylių nuo kranto ribose.

Tiria automobilių taisymo išlaidas

WASHINGTONAS. — Amerikos automobilistai per metus praleidžia milijonus dolerių vien tik dėl to, kad jų automobiliai yra labai glėžni padaryti ir skaudžiai nukentė ir mažų susidūrimų atveju. Tokį pareiškimą padarė Senato tyrinėtojas dr. William Haddon, buvęs Kelių saugumo biuro transportacijos departamente direktorius. Labiausiai jis pabrėžė netinkamus automobilių amortizatorius (buferius) ir giliai įleistas šviesas. Amortizatoriai yra tiek silpni, jog neatlaiko ir mažo sutrenkimo. Dr. Haddon filmais pavaizdavo, kaip skaudžiai nukentė įvairūs automobiliai, važiuodami tik penkių ir dešimt mylių greičiu, atsimušę į betoninę sieną. Kai važiuojama penkių mylių greičiu ir priekiu įvažiuojama į sieną, tai Chevrolet Impala nukentė tiek, kad pataisymas atsieina \$187.15. Fordo Galaxy pataisymas kainuoja \$174.30, o Ambassador — net \$305.

Savaime suprantama, jog juo greičiau važiuojama, tuo daugiau nuostolių padaroma, atsimušus į sieną ar susidūrus su kitu automobiliu. Dešimt mylių važiuojant ir atsimušus į sieną, Chevrolet pataisymas jau kainuoja \$665.80, Fordo — \$485, o Ambassador — \$814. Dr. Haddon, kuris dabar vadovauja privačiam Kelių saugumo draudimo institutui, išskėlė aiškėn ir kitą svarbų dalyką, būtent: nepaprastą sužalotų automobilių taisymo brangumą ir blogą taisymo atlikimą.

Sen. Philip A. Hart, kuris vado vadoja tyrimui, kodėl automobilių taisymas taip brangiai atoseina, pareiškė, jog tai esą tikras lupikavimas. Ne tik už pataisymą lupikaujama, bet ir deramai nepataisoma: nepataisoma tinkamai net vienas trečdalis automobilių.

Amerikos Lietuvių Aero Klubo lėktuvas Cessna 150 Griffith, Indianos aerodrome (1969 m. rugsėjo mėn. nuotrauka).

PERKŪNAS IŠKĖLĖ Į PADANGES

Šių metų rugsėjo 20 dieną įvyko gražus Chicagos Lietuvių Aero klubo narių ir bičiulių vakaras, kuriame iškilmingai buvo pakrikštytas naujai klubo įsigytas Cessna 150. Lėktuvas pavadintas Perkūnu. Tuo tarpu nepasakosiu apie smarkiai sugriovusias krikštynas, bet parašysiu, kaip tas lietuviškas Perkūnas iškėlė mane į padanges.

Rugsėjo 13 dienos rytą, kaip jau anksčiau minėjau, klubo vicepirmininko (ne sekretoriaus, kaip netiksliai pirmame rašinyje inžinierių buvau titulavęs) Edmundo Jasiūno buvau nulydėtas į Griffith aerodromą. Klubas yra įpareigojęs lakūną Jasiūną vadovauti skraidymo grupei, o jis panorą parodyti man klubo įsigytą paukštį ir iškelti mane į padanges.

Kai lėktuvas jau buvo paruoštas skridimui, tai p. Jasiūnas patikrino kurą ir alyvą. Jis pasakė, kad lakūnas yra at-

sakomingas už lėktuvą. Prieš iškildamas, jis turi būti tikras, kad nebūtų vandens benzine, kad būtų pakankamai alyvos ir kad gerai veiktų instrumentai.

Inž. Jasiūnas man parodė visus svarbesnius instrumentus ir paaiškino, ką kuris mygtukas daro. Vėliau, kai jau užvedė motorą, tai vėl aiškino, ką jis daro ir ko galima laukti. Iš viso matyti, kad jis yra gerai mokytojas. Jeigu skraidytis besimokantieji kreiptų dėmesį į jo žodžius, tai jie neturėtų turėti didelių sunkumų lėktuvui valdyti.

Tuojuo jis užsidėjo ausines ir pranešė aerodromo vadovui, kad jis yra pasiruošęs kilti. Jam buvo atsakyta, kad gali tai daryti. Kelis kartus apsidairęs ir pasižiūrėjęs per langus, jis pradėjo riedėti. Lakūnas nurisidino Cessna (ne Chesna, kaip aš netiksliai pirmame rašinyje jį pavadinau) 150 į aerodromo galą, atsuko prieš

vėją ir pradėjo riedėti pirmyn, dar kartą apsidairęs. Kiekvieną sekundę motoras vis smarkiau sukosi ir skubėjo pirmyn.

Inž. Jasiūnas Cessna 150 labai gerai pažįsta. Mudu nė nepajutome, kai lėktuvas, atitrukęs nuo žemės, pradėjo kilti. Už poros minučių mudu jau buvom tiek pakilę, kad aiškiausiai matėsi visi keliai, kuriais atvažiuojame į aerodromą.

Pakilus kokius 500 pėdų, atsidarė mano pusės langas. Dideliame lėktuve būčiau turėjęs gerokai atsispirti, kad per langą nebūčiau ištrauktas, bet Cessnoje tokios bėdos nebuvo, nes lėktuvo diržas buvo gana stiprus. Bandžiau viena ranka langą uždaryti, bet man nesisekė. Norėjau iš karto, ir greitai langą pritraukti, bet nepavyko. Vienoj rankoj neturėjau pakankamai jėgos. Gal dar ir todėl, kad norėjau greitai pritraukti. Pats Jasiūnas jau bandė ateiti pagalbon, bet nebuvo kaip. Tada aš pasisukau, abiem rankom paėmiau lango rėmą ir be atvangos traukdamas pažadu pritraukiau ir velkę už kabiną.

Prieš kylant į padanges, langas buvo uždarytas. Bet lėktuve nėra kur rankos atremti. Matyt, kad aš ranką uždėjau ant velkūtės ir nejučiomis ją nustumiau. Kai rankos ten nekėliau, tai su langu neturėjome jokios bėdos.

Langą uždarius ir pakilus

800 pėdų aukštumon, p. Jasiūnas sako, kad pasuksime į Cedar ezerėlio pakraščius. Ten pamatysime, kaip gyvena didokas lietuvių skaičius. Cedar ezerėlio apylinkes tuojau pasiekėm ir pradėjom sukintis aplinkui.

Su langu neturėjome bėdos, bet p. Jasiūnas, norėdamas parodyti, kaip lengvai galima įsigyti lėktuvu padangę varytis, staigiai pasuko į dešinę. Aš tokio manevro nesitikėjau, todėl pradėjau daboti, kad mano pusėje esantis sparnas nenusisuktų vertikaliai. Bet lėktuvas pasisuko, motoras dar kartą smarkiau sustaugė ir vėl išsilygino.

Bet tai buvo ne paskutinis senų mano nervų įtempimas. Nesėjome kaip reikia atsikvėpti nuo pasukimo į dešinę, lėktuvas pradėjo krypti į kairę. Pakrypimas dar nesudarytų tokios didelės bėdos, bet man atrodė, kad aš turėsiu užvirsti ant paties lakūno. Jis buvo įsaisi apačioje, o man tereikėjo ant jo užvirsti... (Jeigu būčiau kėdėje, o ne lėktuve, tai gal taip ir būtų atsitikę?) Laimė, kad buvau gerokai prisiveržęs, tai nepajudėjau iš vietos. Dešinėn jis tik truputį pasuko, bet kai lėktuvą pasuko į kairę, tai, rodos, galo tam pasukimui nebuvo.

"Pakrikštijęs" mane ir dar kartą apsukęs Cedar ezerėlį, p. Jasiūnas patraukė aerodromo link. Motoras eina labai lengvai, lėktuvui nėra jokios bėdos kilti į viršų arba leistis žemyn. Reikia, kad lakūnas turėtų gerą akis, o visa kita lengvai galima sutvarkyti.

Kita staigmena man buvo staigus nusileidimas. Išlygines lėktuvą aerodrome tako kryptimi, p. Jasiūnas tuojau pradėjo leistis žemyn. Už kelių sekundžių jis nuleido lėktuvo signalus. Sparnelių rėmas garsiai sugirgždėjo, jog man atrodė, kad lėktuvas pasiekė medžių viršūnes. Bet Edmundas Jasiūnas yra patyręs lakūnas. Jis paliko medžių viršūnes ramybeje, nepalietė nė krūmų, bet nutupdė lėktuvą pačioje tako pradžioje. Jam nereikėjo toliau važiuoti. Lėktuvas tuojau palietė žemę ir buvo tiek sulėtintas, kad galėjo ramiai įsukti į kitą taką ir atriedėti į sustojimo vietą.

Padėkojau p. Jasiūnui už iškilimą į padanges. Siūliau dešimkę, kad už pakilimą turėtų bent benzini, bet jis atsiskakė imti, nes išlaidas tą dieną buvo pats klubas pasiruošęs apmokėti.

Lietuviškas Perkūnas nedidelis, bet labai vikrus ir galin-gas. Inž. Jasiūnas labai lengvai jį valdo. Bet aš manau, kad panašiai galės jį valdyti kiekvienas mūsų tautietis, kuris norės išmokyti skraidyti. Jeigu laikas man leis, tai ir aš pats galvoju pramokti. M. G.

JURGIS JANUSAITIS

Jeigu taip visi protarpiais sukrustume

Dėl pinigų kyla ginčai, nesantikos, o neretai ir karai. Sakytume, kad pinigai, tai daugeliu atvejų yra nesantikos šaltinis. Bet be pinigų taip pat blogai. Be pinigų ne tik kasdieninis mūsų gyvenimas atnejanomas, bet ir mūsų visa kultūrinė veikla sustotų. Gal su pagrindu kai kas sako: aukos ir aukos! Jos įgriso! Pilnai sutinkame su tuo. Tačiau jeigu nebūtų aukojančių, gan greitai netektume daug ko brangaus ir mūsų gyvenimas dalinai nustotų tam tikra prasme didžiųjų vertybių.

Kai ateina ruduo, prasideda įvairūs vajai, drauge su jais įvairūs parengimai. Vieni daugiau pramoginio pobūdžio, kiti iškilūs, ženklina mūsų kultūrinio gyvenimo gilias pėdas. Ir visų tų parengimų tikslas yra kilnus. Atliekams doleris įgalina testti kitus kultūrinis bei visuomeninius darbus.

Ir kol judės įvairios organizacijos, didelės ir mažos, kol vyks įvairūs parengimai, kol dar bus renkamos aukos, tol lietuviškasis gyvenimas bus gyvas.

Visų tų gražių darbų grandinėje rikiuojasi ir Lietuvių Foto Archyvo didieji užmojai. Tai konkretūs darbai - rinkti ilgai išliekančias kūrinių skaidres, sukurti filmus iš mūsų kultūrinio gyvenimo ir filme įamžinti mūsų tautos iškiliosius sūnus ir dukras, kurių darbai ryškūs ir išliekantys mūsų kultūriname gyvenime, moksle ir mene.

Reikia stebėtis didžia kantrybe mūsų gabaus foto menininko kun. Algimanto Kezio S. J. kantrybe ir išdradingumu tokius filmus ir kitus su tuo susijusius darbus bedirbant. Tai didžiojo darbo mažytė, bet graži pradžia. Lėtai, bet tvirtai žengiamo pirmyn, ir filmuose jau yra sutelkta daug gražių epizodų iš kurių gimt išišiniai filmai, kuriais gerčsis plačioji visuomenė ir bus išliekantis dokumentas ateičiai, ypač naudingas jaunajai kartai.

Ir čia vis kalbama apie pinigus. Juk filmo gabalėlis daug kaštuoja. O kur filmavimo aparatūra? Ją jau įsigijo. Ir tai skolon. Tik vieno pasišven-tusio jauno visuomenininko ir LFA Lėšų telkimo komiteto pirmininko John Evans dėka (lengviausiomis sąlygomis suteikus paskolą) buvo įmanoma pradėti darbus. Skola ne žaizda, neužgis. Reikės atsilyginti.

Tam ir renkamos įvairiais įmanomais būdais aukos. Jau spaudoje esame minėję kelioliką stambiųjų geradarių, kurie savo aukomis prisidėjo prie Liet. Foto Archyvo didžiųjų darbų įgyvendinimo. Šia proga tenka su dideliu dėkingumu prisiminti Lietuvių Prekybos Rūmus, kurie Liet. Foto Archyvo darbams paskyrė pilną šimtinę. Tai didelė ir garbinga šimtnierių organizacija, kuri ne kartą parėmė lietuviškų reikalus ir padeda mūsų besimokančiam jaunimui, skirdama stipendijas. Liet. Prėk. Rūmų vadovybei už šią stambią ir nuoširdžią auką dėkojame.

Liet. Foto Archyvo talkon atskuba našlė Veronika Liulevičienė, mirusio Juliaus Liulevičiaus, buv. laidotuvių direktoriaus žmona, paaukodama 200 dolerių. Ir kaip malonu, kad Amerikos lietuviai taip giliai vertina mūsų kultūrinį darbą ir nesigaili net stambių aukų. Daugeliu atvejų ar nepriemena mums, gan gerai įsikūrusiems, lietuviškosios pareigos.

Poniai Veronikai Liulevičienėi, taip jautriai atsiliepusiai į LFA prašymą taip pat nuoširdus acių.

Šalia visų lėšų telkimo pagangų, Lietuvių Foto Archy-

vo Lėšų telkimo komitetas, vadinamas nuoširdaus Amerikos lietuvio Jono Evans, spaudgelių atvejų yra nesantikos šaltinis. Bet be pinigų taip pat blogai. Be pinigų ne tik kasdieninis mūsų gyvenimas atnejanomas, bet ir mūsų visa kultūrinė veikla sustotų. Gal su pagrindu kai kas sako: aukos ir aukos! Jos įgriso! Pilnai sutinkame su tuo. Tačiau jeigu nebūtų aukojančių, gan greitai netektume daug ko brangaus ir mūsų gyvenimas dalinai nustotų tam tikra prasme didžiųjų vertybių.

Kai ateina ruduo, prasideda įvairūs vajai, drauge su jais įvairūs parengimai. Vieni daugiau pramoginio pobūdžio, kiti iškilūs, ženklina mūsų kultūrinio gyvenimo gilias pėdas. Ir visų tų parengimų tikslas yra kilnus. Atliekams doleris įgalina testti kitus kultūrinis bei visuomeninius darbus.

Ir kol judės įvairios organizacijos, didelės ir mažos, kol vyks įvairūs parengimai, kol dar bus renkamos aukos, tol lietuviškasis gyvenimas bus gyvas.

Visų tų gražių darbų grandinėje rikiuojasi ir Lietuvių Foto Archyvo didieji užmojai. Tai konkretūs darbai - rinkti ilgai išliekančias kūrinių skaidres, sukurti filmus iš mūsų kultūrinio gyvenimo ir filme įamžinti mūsų tautos iškiliosius sūnus ir dukras, kurių darbai ryškūs ir išliekantys mūsų kultūriname gyvenime, moksle ir mene.

Reikia stebėtis didžia kantrybe mūsų gabaus foto menininko kun. Algimanto Kezio S. J. kantrybe ir išdradingumu tokius filmus ir kitus su tuo susijusius darbus bedirbant. Tai didžiojo darbo mažytė, bet graži pradžia. Lėtai, bet tvirtai žengiamo pirmyn, ir filmuose jau yra sutelkta daug gražių epizodų iš kurių gimt išišiniai filmai, kuriais gerčsis plačioji visuomenė ir bus išliekantis dokumentas ateičiai, ypač naudingas jaunajai kartai.

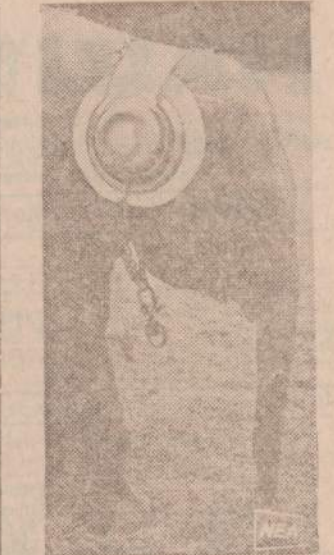
Ir čia vis kalbama apie pinigus. Juk filmo gabalėlis daug kaštuoja. O kur filmavimo aparatūra? Ją jau įsigijo. Ir tai skolon. Tik vieno pasišven-tusio jauno visuomenininko ir LFA Lėšų telkimo komiteto pirmininko John Evans dėka (lengviausiomis sąlygomis suteikus paskolą) buvo įmanoma pradėti darbus. Skola ne žaizda, neužgis. Reikės atsilyginti.

Tam ir renkamos įvairiais įmanomais būdais aukos. Jau spaudoje esame minėję kelioliką stambiųjų geradarių, kurie savo aukomis prisidėjo prie Liet. Foto Archyvo didžiųjų darbų įgyvendinimo. Šia proga tenka su dideliu dėkingumu prisiminti Lietuvių Prekybos Rūmus, kurie Liet. Foto Archyvo darbams paskyrė pilną šimtinę. Tai didelė ir garbinga šimtnierių organizacija, kuri ne kartą parėmė lietuviškų reikalus ir padeda mūsų besimokančiam jaunimui, skirdama stipendijas. Liet. Prėk. Rūmų vadovybei už šią stambią ir nuoširdžią auką dėkojame.

Liet. Foto Archyvo talkon atskuba našlė Veronika Liulevičienė, mirusio Juliaus Liulevičiaus, buv. laidotuvių direktoriaus žmona, paaukodama 200 dolerių. Ir kaip malonu, kad Amerikos lietuviai taip giliai vertina mūsų kultūrinį darbą ir nesigaili net stambių aukų. Daugeliu atvejų ar nepriemena mums, gan gerai įsikūrusiems, lietuviškosios pareigos.

Poniai Veronikai Liulevičienėi, taip jautriai atsiliepusiai į LFA prašymą taip pat nuoširdus acių.

Šalia visų lėšų telkimo pagangų, Lietuvių Foto Archy-

Anglijos zoologijos sodo drambilai buvo aprūpinti ausinėmis ne nuo šalčio, bet nuo lėktuvų kelimmo triukšmo iš netoliese esančio aerodromo. Zoologijos sodo vadovybė turėjo parūpinti ausines, kai keturi drambilai, pasibaids nuo lėktuvų garsu, padarė sodo įrengimams nemažai nuostolių.

Faukščiai žuvinto ežere

Žuvinto rezervate Lietuvoje užregistruotos 234 paukščių rūšys, tarp jų 44 rūšys vandens ir pelkių paukščiai.

Gulbių Lietuvoje 1968 m. buvo daugiau kaip 500.

FAMILY SECURITY

— your best reason for saving

GERIAUSIA TURETI vienerių metų pajamas taupymo sąskaitoje, kad galėtum kiekvieno atsitikimu apsaugoti savo šeimą, tvirtina piniginių reikalų žinovai. Atidarykite pas mus savo taupymo sąskaitą ir dar šią savaitę pridėkite prie jos savo santaupas.

UF "where people make the difference"

UNION FEDERAL SAVINGS

3430 South Halsted | Chicago | Phone 523-2800 Albert J. Aukers, President ASSETS OVER \$92,000,000.

KNYGA - GERIAUSIA DOVANA

TIEMS, KAS NORI ŠVENTINIS DUOTI GERU DOVANŲ, SIŪLOME PASIRINKTI ŠIAS KNYGAS:

1. Dr. K. Grinius, ATSIMINIMAI IR MINTYS II t., 336 psl.	\$5.00
2. Juozas Liūdžius, RAŠTAI, 246 psl.	\$3.00
3. M. Žošėnka, SATYRINĖS NOVELĖS, 199 psl.	\$2.00
4. Liudas Mikšys, IŠ ISTORIJS OKANŲ ATEINA LIETUVA, 699 psl.	\$12.00
5. Juozas Kapačinskis, SIAUBINGOS DIENOS, 376 psl.	\$4.00
6. J. Augustaitis, ANTANAS SMETONA IR JO VEIKLA, 154 psl.	\$1.50
7. Prof. V. Biržiška, SENIŲ LIETUVISKŲ KNYGŲ ISTORIJA, du tomai, 207 ir 225 psl.	\$2.00 ir \$3.00
8. Marius Katiliškis, ŠVENTADIENIS UŽ MIESTO, 356 psl.	\$5.00
9. St. Kairys, LIETUVA BUDO, 416 psl.	\$2.00
10. VI. Mingėla, KUN. ANTANAS MILUKAS, jo gyvenimas ir darbai.	\$6.00
11. Adomas P. Jansas, BŪK PALAIMINTASI	\$3.00
12. Dr. Antanas J. Gussen, DANTYS, 158 psl., minkštasis viršelis \$2.00, kietasis \$4.00	\$4.00
13. Juozas Švaisas, PETRAS ŠIRVOKAS, 228 psl.	\$2.00
14. Henrikas Radauskas, EILERAŠČIAI, 239 psl.	\$5.00
15. Mikas Petrauskas, EGLĖ ŽALČIU KARALIENE.	\$5.00
16. C. R. Jurgėla, HISTORY OF THE LITHUANIAN NATION.	\$10.00
17. Petronėla Orinskė, KA LAUMES LĖMĖ, 236 psl.	\$3.00
18. Kipras Bielinis, TERORO IR VERGIJOS IMPERIJA, 310 psl.	\$1.00
19. Dr. J. B. Končius, VYTAUTAS THE GREAT, 211 psl. angliskai	\$4.00
20. Pranas Alšėnas, MARTYNAS JANKUS, biografija, 294 psl.	\$4.00
21. Stasys Santvaras, AUKOS TAURĖ, lyrika, 152 psl.	\$2.50
22. V. D. Sruogienė, LIETUVIŠKOS ISTORIJA, 416 psl.	\$6.00

Šitas knygas galite įsigyti "Nauienos" ofise arba gauti paštu, atsiumtę nurodytas sumas žekiui arba money orderiu, adresu:

"NAUJIENOS"

1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608

HIGH RATES

4.75% Per annum on regular Savings

5.25% Per annum on Investment bonus

Savings Insured to \$15,000.00

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

4071 Archer Ave., Chicago, Illinois 60632

Raginkite savo apylinkę augti - taupykite!

Pas mus taupomi jūsų pinigai ardieka du didelius darbus. Pirmas, jie padeda jums pasiekti asmeniskus jūsų užsimojimus. Antras, jie padeda sukurti geresnę apylinkę bendruomenę ir parūpina fondus namams įsigyti.

Taupykite dabar. Santaupos, padėtos prieš 10 mėnesio dieną, neša nuošimčius nuo mėnesio pirmos.

5 1/4% MOKAME VIENERIŲ METŲ \$10,000 AR DIDESNIEMS CERTIFIKOTAMS

4 3/4% TAUPYMO KNYGPLIŲ SASKAITOMS

UNIVERSAL SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

1800 So. Halsted St. Chicago, Ill. 60608

VIENA STIPRIAUSIŲ BENDROVIŲ, TURINTI DIDELES ATSARGAS

Isteigta 1923 metais Tel. HA 1-3070

Istaigos pietuose kiemas automobiliams pastatyti

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

Published Daily Except Sunday by The Lithuanian News Pub. Co., Inc. 1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608. Telephone HA 1-6100

SECOND - CLASS POSTAGE PAID AT CHICAGO, ILLINOIS

Subscription Rates:		trims mėnesiams	\$4.50
n Chicago \$18.00 per year, \$10.00 per six months, \$5.50 per 3 months. In other USA localities \$16 per year, \$8.50 per six months, \$4.50 per three months; Canada \$18.00 per year; other countries \$21.00 per year.		vienam mėnesiui	\$1.50
10 cents per copy, 10 c. on Saturday		Kanadoje:	
Dienraščio kainos:		metams	\$18.00
Chicagoje ir priemiestuose		pusei metų	\$10.00
metams		trims mėnesiams	\$5.50
pusei metų		vienam mėnesiui	\$2.00
Užsieniuose:		metams	\$21.00
pusei metų		vienam mėnesiui	\$2.50
Naujienuose eina kasdien, išskyrus sekmadienius, nuo 9 val. ryto iki 5 val. vakaro. Šeštadieniais — iki 12 val.			

NAUJIENŲ ofisas atdaras kasdien, išskyrus sekmadienius, nuo 9 val. ryto iki 5 val. vakaro. Šeštadieniais — iki 12 val.

Pavergti estai girtuokliauja

Sovietų Sąjungoje buvusieji turistai savo laiku pasakojo, kad Lietuvoje žmonės vis dėlto geriau rengiasi ir gyvena, negu kituose pavergtuose kraštuose. Žinodami lietuvių darbštumą, taupumą ir prisirišimą prie savo žemės, mes tokiomis amerikiečių ir kitų tautų turistų žiniomis tikėjome.

Iš Lietuvos ateinantieji laišku ir buvusių lankytojų žinios visą laiką sakė ir sako, kad Lietuvoje didelis vargas ir skurdas, bet mes žinojome, kad pačioje sovietų Rusijoje tas vargas buvo dar didesnis ir skurdas daug skaudesnis. Juo ilgiau kurį kraštą komunistai valdo, tuo vargas ir skurdas ten didesnis. Pačią Rusiją komunistai valdo nuo 1917 spalio 27 d., tuo tarpu lietuviai nepriklausomai savo reikalus tvarkė iki 1940 metų birželio 14 dienos. Rusai traukiniais, automobiliais, gurguolėmis ir mašais visą laiką gerybes vežė ir nešė, bet vis dėlto Lietuvoje jų gerybių buvo daugiau, negu Rusijoje, Gudijoje, Ukrainoje ar kurioje kitoje sovietinėje respublikoje.

Mūsų jau cituota Christian Science Monitor korespondentė Charlotte Saikowski, pabuvusi Rusijoje, Baltijos valstybėse ir kitose rusų okupuotose vietose, šių metų rugsėjo 20 d. minėto dienraščio numeryje tvirtina, kad dabartiniu metu estų gyvenimo standartas yra pats aukščiausias visoje komunistų imperijoje. Per 30 metų sovietų intendantai, kolchozų užveidžius, įvairių kontrolierių ir tarbininkų Lietuvą tiek nualino, kad josios gyvenimo standartas jau pradeda prilygti senų sovietų respublikų gyvenimo standartui. Estai dabar geriau gyvena, negu lietuviai.

Charlotte Saikowski, pagyvenusi Taline, išsikalbėjusi su rusų estams primetais kvilingais ir turėjusi progos išsikalbėti su paprastais miestų gyventojais, tvirtina, kad dabartiniu metu estai geriau rengiasi ir geriau gyvena, negu kiti sovietų imperijos gyventojai. Pačiame Taline eina namų statyba. Sostinės krautuvėse yra tos pačios prekės, kurias galim rasti ir kitose sovietų vietovėse, bet Taline tos prekės yra geriau išdėstytos, atrodo gražesnės ir skoningesnės. Visi pripažįsta, kad estai yra žymiai geresni menininkai, negu rusai. Estės moka geriau pasisiūti drabužius, negu rusės, užtat rusams estės atrodo daug gražesnės. Visa bėda, kad estės nebekalba rusiškai ir nerodo jokio noro mokytis.

VYSKUPŲ SINODUI SUSIRENKANT

Stiprios pastangos atspalaiduoti nuo Romos Kurijos autoriteto

Šį šeštadienį, spalio 11 dieną prasideda antrasis po Vatikano II Santarybos popiežiaus Pauliaus VI šaukiamas viso pasaulio katalikų bažnyčios vyskupų sinodas, vadinamas "nepaprastu". Nepaprastu dėl to, kad jis turi išspręsti, kaip suderinti "popiežiaus primatų ir vyskupų kolegialiskumą", aiškiau sakant, kaip Kurija sugebės apginti popiežiaus absoliutų autoritetą, dėl kurio Vatikanas jau nuo praeitos Santarybos nebesijaučia tikras.

Kurija iš anksto numachiui ir pasirodusi Dėl to šis nepaprastasis

Komunistai, norėdami išspausti iš darbininkų daugiau, negu pikčiausi kapitalistai iš jų išspaudžia, visur įvedė rungtynes, lenktynes ir pirmenybes. Lenktyniuoja dirbtuvė su dirbtuve, valstybė su valstybe. Estija taip pat įtraukta ir įvairias sovietines pirmenybių rungtynes. Estų tarpe yra didokas pirmųjų skaičius. Korespondentė užklauso vieno esto, kuo dabartiniu metu Estija pirmauja. Jai buvo atsakyta:

— Estija pirmauja grafikos mene, skrybyse ir girtavime.

Statistikos žinios rodo, kad dabartiniu metu estai išgeria daugiau degtinės, negu bet kuri komunistų pavergta tauta. Iš Lietuvos sugrįžusių turistų parvežtos žinios sako, kad žmonės gerokai nugaria ir Lietuvoje. Geria ne tik įvairiuose bravaruose varytą alkoholį, bet traukia ir pačių gyventojų varomą "samagoną". Komunistų partijos vadovybė žino, kad žmonės varpauja, o veliavaro "samagoną". Partijos vadai ir valdžios pareigūnai, patekę į žymesnio pirmūno vedybas, nesitenkina vien valstybine, bet reikalauja naminės. Didelis girtavimas ardo šeimas, veda prie skrybybų. Niekad Estijoje skrybybų skaičius nebuvo toks didelis, kaip dabar. Ir šioje srityje estai stovi pirmoje vietoje.

Charlotte Saikowski tvirtina, kad Talinas jau atstatytas. Estams pavyko išaugoti didoką skaičių senų meno paminklų, o aikštėse jie sugebėjo pastatyti kelis modernaus meno darbus. Blogai atrodo tikta nauji miesto kvartalai, kur statomi namai panašūs į kareivines, pagal rusišką stilių. Rusai leido estams įsiprašyti 300 suomių statybininkų, kurie stato gražesnius ir patogesnius namus, negu rusų architektai.

Rusų kariai mėgsta pasivaikščioti po Taliną ir pasižiūrėti į kelis naujus paminklus. Estai turėjo drašos keliose aikštėse pastatyti naujų simboliu paminklų, panašius į Chicagoje pastatytą Picasso paskūti. Rusai nesupranta paveikslų simbolikos, bet jiems patinka linijos. Jie džiaugiasi, kad estai turėjo drašos statyti kažką kitokią. Užtat estai ir pripažinti geriausiai menininkais.

Okupantas neprivertė estų kalbėti rusiškai, bet višišku laisvės suvaržymu ir pigiu alkoholiu okupantas bando kitokiais būdais sužlugdyti už savo likimą kovojančią estų tautą.

je laimėjimą, rašo Patric Riley iš NC News Service Chicago arkidiecezijos laikraštyje The New World straipsnyje "Autoriteto klausimai. Sinodas susirenka krizės atmosferoje". Šiame sinode "pirmosios svarbos aktoriai yra: Popiežius ir nacionalinių vyskupų konferencijų prezidentai, taip jau Bažnyčios centrinės administracijos kompleksas — Romos Kurija, rašo Riley. "Jie yra giliai susiskaldę. Visas reikalas liečia Bažnyčios autoritetą, popiežiaus ir vyskupų autoritetą. Laikas yra didelė krizė pačiame autoritete. Išėitis labai abejotina." Seka autoritetaus patėiktos kitų tais klausimais kompetetingų asmenų pasisakymų ištraukos

Kodėl sinodas pavadintas "ekstraordinarišku"?

Kanados katalikų laikraščio Canadian Catholic redaktorius Douglas Roche rašo: "Jei Sinodas neduos mums aiškiai žinoti, jog esantieji galingsose pozicijose Vatikane nesumaitos reformų, žmonės liausis belikėję, kad reformos galimos padaryti iš šios institucijos vidaus". Obstrukcijos baimė privedė šveicarų teologą tėvą Hans Kuengą ne tik prie ekstravagančių išsireiškimų pavartojimo, bet ir prie atviros abejonės dėl daug kitų motyvų. Atkreiptinas dėmesys į tėvo Kuengo tamsų aiškinimą dėl popiežiaus Pauliaus ryžto šį sinodą padaryti "ekstraordinariu" sinodu:

"Atsargumo sumetimais, nors tas atsargumas nemolyvuotas, šis sinodas pavadintas "ekstraordinariu" ir bus prieinamas niekam kitam, kai tik įvairių vyskupų konferencijų prezidentams. "Rezultate, tas mažas progresyvių prezidentų skaičius iš Centro Europos vyskupų konferencijų priklausys ne tik nuo malonės ir nemalonės patogiai išrengusios Kurijos galerejos, bet ir nuo nuslegiančios daugumos konferencijų prezidentų, pirmiausiai iš Afro - Azijos kraštų, kurie tikrai visi konservatyvūs atrodo". Taigi, šį sinodą padaryti "ekstraordinariu" likrai buvo prancūzijos (išmintingo atsargumo) aktas — nebūtinai šiuo atveju dorybė — iš anksto numatyti tikslu paversti konservatorių kontrole.

Maskuojama kova už valdžios Romoje išlaikymą

Pats sinodo general sekretorius

J. Pr. (Bus daugiau)

Čikagos miesto centre stovinti Picasso skulptūra labai mėgiama įvairių demonstracijų dalyvių. Visi bando ant jos užlipti. Paskutiniai buvo statybos darbininkai, kurie yra įpratę laipti dideliuose aukštuose, stant dangoraižius.

rius vyskupas Ladislaus Rubin, nors taip pat toli gražu neneigdamas dabartinės Bažnyčios krizės rimtumą, turi daug pragmatiškesnę išaiškinimą. Jis sako, kad šio nepaprasto sinodo nariai, būdami ex officio vyskupų konferencijų prezidentai, yra kaip tik savo patyrimais tie asmenys, geriausiai kvalifikuoti imtis sinode numatytų dalykų. Vyskupų prezidentai kartu patenkina abudu reikalavimus: jie atstovauja Bažnyčią visaprasuline baze ir jie yra pasiruošę vyksti (į sinodą) negaisinant rinkimams laiko. Nors šiam sinodui buvo užtektinai laiko praveisti rinkimus. Tikrumoje, daug mažiau tebuvo laiko pirmojo sinodo paskelbimo ir jo susirinkimo su rinkiniais dalyviais, negu nuo dabartinio ekstraordinarinio sinodo paskelbimo ir jo susirinkimo.

Dabartinis sinodas susilaukė tiek pat kritikos kaip ir jo nariai, rašo toliau Patrick Riley. Pirmiausia yra kritikuojamas vienašališkas jo nutarimo būdas: popiežius Paulius jį parinko matyti nesitęsęs su pačia Bažnyčia. Šis vienpusiškas pasielgimas, sako jo kritikai, yra priešingas naujam atsakomybės su Bažnyčia pasidalinimui dvasiai. Ironija yra ta, kad popiežius Paulius, veikdamas vienas, galvoja padiskutuoti kaip jis ir vyskupai galėtų bendrai veikti.

J. Pr. (Bus daugiau)

JURGIS JASINSKAS SPAUDOS PABIROS

(Ciklo: "Poetas ir revoliucionierius")

7 Kas įvyko ir dėl kokios priežasties jis atsivėkino su Voronežu? Jis pats buvo neplepūs, savo asmeniui sumanymų ir užmojų net artimiausiems prieteliams ne išsipasakodavo, todėl niekas negalėjo ir negali tikrai pasakyti, dėl kokios priežasties jis "išbėgo" iš Voronežo. Yra užsilikęs jo artimų moksladraugių vienas kitas spėliojimas. Tie spėliojimai vienį patikimesni, kiti — skystučiai. Peržiūrėkime juos: "Pradėjus organizuoti gimnazijoje marksistinė "visuomenininkų" kuopai, tarp pažangųjų mokslėivių ir Voronežo komiteto pabėgėliams šelpiti pirmininko K. Olsauskio prasidėjo konfliktai. Dvylika gimnazistų kanaaninkas iš gimnazijos išgujo. Jų tarpe — Janonį." (neiesa, Janonis iš Voronežo išvažiavo savanoriškai J.) ir mane. Aš išvykau į Maskvą, o Janonis į Petrogradą... Taip pasakoją P. Biržys, nepriklausomėje Lietuvoje buvęs garsumo radijo valandėlės "Pupų dėdės pastogėje" vedėjas — "Pupų Dėdė". Jis už marksistinę ar "visuomenininkų" mokslėivių veiklą Voroneže negalėjo būti pašalintas iš gimnazijos, nes visai nepriklausė tai grupei. Jis, matyt, už kokias "komediantsikas" išdaigas buvo išgrūstas iš gimnazijos. "Janonio pašalinimas iš bendrabučių mus visus sukrėtė. Pykome ant kun. K. Olsauskio, "Literatūra ir Kalba" VIII to-

me psl. 196 pasakoją M. Kundrotaitė — Baltrušaitienė. Prie jos teigimo pridėtas to žurnalo redakcijos priedas: "Janonis iš bendrabučio nebuvo pašalintas. Iš Voronežo jis išvyko, vengdamas galimo suėmimo". Tai tik viena, ne pagrindinė priežastis, Janonio iš Voronežo išvykimo. Būta kelių priežasčių. Janonis nebuvo bails ir žinia, kad jis policijos yra sekamas ir jam gresia areštas, negalėjo jo į tokį paniką įstumti — viską metus, bėgti kur nors pasislėpti. Jis gi pats sau buvo taręs ir to tarimo laikėsi: "Tu būk šauklys, kviečias karius į kovą, Ir pats kovon jų priekyje einas..." Bene aršiausiai tiesos yra B. Pranskaus — žaltonio liudijimas: "Labai apgailestavome sužinoję, kad Janonis rengiasi išvažiuoti iš Voronežo į Petrogradą. Tai buvo žemos atostogų metu pačiomis pirmosiomis 1916 m. dienomis. Man asmeniškai, žinoma, neteko pasikalbėti su Janoniu ir patirti jo išvažiavimo priežastis. Draugai, su juo bendravę, aiškino išvykimą tuo, kad čia, Voroneže, jo buvimas ir veikla, nors ir labai naudinga ir reikalinga, bet jau nebūtinai; kuopelės darbas įėjęs į reikalingas vėžes, jai vadovautigalėjo ir kiti draugai, rusų ralefio padedami, nurodomi, tarp mokslėivių sunku buvo tikėtis greitai laiku plačiau išvystyti darbą, o lietuvių darbininkų Voroneže buvo ne daug. Petrograde Janonis turėsiąs platesnę veiklos dirvą..." ("Litr. ir Kalba" VIII t. 180-81 psl.) Nepaneigiant galimybės, kad jam grėsė caro policijos areštas, kaip slapta vei-

kiančiam "maištininkui", ir fakto, kad pabėgėlių šelpimo įgaliotinis K. Olsauskis ir jo artimi pagelbininkai Voroneže nebuvo patenkinti mokslėivių Janoniu už jo priešišką veiklą (mokinų protestų susirinkimų organizavimas, petliojos rašymas ir įteikimas pabėgėliams šelpiti draugijos pirmininkui M. Yčui ir kt.) administracijai, vis dėlto reikia konstatuoti, kad pagrindinė Janonio iš Voronežo į Petrapilį persikėlimo priežastis buvo: jo revoliucinei veiklai pėstti (o Petrapilis tuo laiku buvo visų pabėgėlių lietuvių kultūrinis, visuomeninis ir politinis centras); noras būti arčiau mylimos mergaitės, kuri tuo laiku gyveno Maskvoje ir... likimo šauksmas bei paskirtis. Petrapilis arba Petrogradas, kurio pabėgė skalauja Nevos upė, visai nesveitinai sūfiko naują atvykėlį. Nes niekas jo čia nelaukė, niekas nebuvo kvietęs ir niekas neįteisė pagalbos rankos. Vienas, kitas čia buvęs jo pažįstamas mokslėivis ar studentas buvo kaip ir jis, "vargų pelės", gaunančios kuklų išsilaukymo davinį iš karo pabėgėliams šelpi komiteto. Čion pirmon elėn ir kreipėsi kuklus, liesutis, išblyškęs, apsitrynusia mokslėivio uniforma apsirovėjęs naujokas. Apie įstaigą ar šalpos organizaciją, į kurią materialinės paramos kreipėsi Petrapilį atvykęs J. Janonis, Lietuvių Enciklopedijoje XXII tome psl. 367-68 pasakoją: "Lietuvių komitetas (tiksliau — Petrapilio lietuvių draugija) nukentėjusiems nuo karo šelpi įsteigtas 1914. VII. 17 M.

Yčo ir kun. J. Laukaitis iniciatyva. Ligi 1917 pirmininkavo kun. Laukaitis. Vokiečių užėmus Lietuvą, Petrapilyje susikūrė centrinis lietuvių komitetas. Vietinis komitetas (kuriam pirmininkavo kun. J. Laukaitis J.) tesirūpino Petrapilyje atsiradusiais pabėgėliais, kurių pusė (10.000) buvo šelptinų... Lėsu gaudavo iš centro komiteto, rengiamų vakarų ir draugijų... Kreipdamasis į tą, vietinį lietuvių komitetą Petrapilyje paramos, Janonis elgėsi teisingai, nes jis, kaip ir tūkstančiai kitų mokslėivių, buvo karo pabėgėlis, be tėvų ir globėjų svetimame krašte. O ką į tą kreipimąsi Petrapilio lietuvių draugija, tuo laiku vadovaujama kun. J. Laukaitis? Nieko...! Jokios paramos, jokios pašalpos. Draugijos pirmininkas kun. J. Laukaitis, gavęs Janonio prašymą, matyt, pirmą susisiekė su Voronežo lietuvių pabėgėlių šelpimo įgaliotiniu ir iš jo gavęs neigiamą žinią ("maištininkas"), bet kokią paramą Janoniu atsakė. Galimas dalykas, kad Janonis buvo užsimojęs savo pirmuosius žingsnius Petrapilyje pavaizduoti kokiame jo sukurtame eilėraštyje ar proziniam rašinėlyje. Yra išlikusių to sumanymo išraiška (rašyta rusų kalba). Lietuviskai ji skamba taip: "Nėva nemeiliai pasitiko Mane. Laukaitiui nepatiko, Kad moku piktint aveles, Ir jis padėt man nesiryžo." (Kun. J. Laukaitis, g. 1873 m., spaudos draudimo laikais, prieš pirmąjį pasaulinį karą, jo metu ir nepriklausomos Lietuvos

laikais — vienas žymesniųjų katalikų dvasiškių spausdinto žodžio baruose, visuomeninėje ir net politinėje veikloje ir šalpos darbuose. Plačiai veikdamas ir būdamas karštas vienos ideologijos išpažintojas, ne visada išlaikydavo tolerantiškai kitokių pažiūrų asmenų atžilvį. Tas netolerantiškumas labai buvo ryškus šalpos darbuose, jo vykdytuose iki 1917 m. Petrapilyje. Renkant medžiagą apie poetą Janonį, kartą teko išsikalbėti su vienu žymiu socialdemokratų spaudos ir visuomeninio bei politinio gyvenimo darbuotoju JAV, pirmojo karo metu gyvenusiu ir universiteto mokslus ėjusiu Petrapilyje, gerai pažinojusi tuometinę lietuvių veiklą ir darbuote. Jis teigė, kad kun. J. Laukaitis už per daug šališką elgėsi šalpos srityje, buvo šaukiamas garbės teisman, tačiau jis tą šaukimą atmetė. Gal dėl tos priežasties jam teko perduoti Petrapilio lietuvių pašalpinės draugijos pirmininko pareigas kitam asmeniui? Gerai būtų, kad kuris nors buvęs 1915 - 18 m. petrapilietis lietuvis apie tai parašytų savo atsiminimus. Laikas bėga, retina vyresniųjų, tada Petrapilyje gyvenusių ir veikusiųjų eiles. Kiek įmanoma, reikalinga aprašyti to laikotarpio lietuvių Petrapilyje gyvenimo, visuomeninės veiklos, šalpos ir politinio veikimo faktus ir palikti juos ateičiai, istorijai. (Bus daugiau)

Skaitkite ir platinkite Dienraštį "Naujienuose"

DR. ANNA BALIŪNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ
IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 W. 63rd STREET
Ofiso telefonai: PProspect 8-3229
Rezid. telefonai: WAlbrook 5-5076
Kasdien nuo 10 iki 12 val. ryto,
nuo 7 iki 9 val. vak. Treč. uždaryta.
Ligonius priima tik susitarus.

Rez. tel. 239-4683
DR. K. G. BALUKAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 So. Pulaski Rd. (Crawford
Medical Building). Tel. LU 5-6446
Priima ligonius pagal susitarimą.
Jei neatšilėpina, skambinti 374-8012

DR. S. BIEŽIS
Telefonai: PProspect 8-1717
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val.: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-8
tik atnandieniais ir penktadieniais.
Trečiadi. ir sekmadi. ofisai uždaryti.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: RRepublic 7-7868

DR. PETER BRAZIS
PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
Ofisai: HEmlock 4-5849
Rezid.: 388-2233
OFISO VALANDOS:
Pirmad., ketvirtad. nuo 1-4 ir 7-9
antrad., penktadienį nuo 1-5, treč.
ir šeštad. tikai susitarus.

Ofiso — HE 4-5758.
DR. M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 WEST 51st STREET
Valandos: antradieniais, penktadieniais
2-9 v., šeštadieniais 10-1 v. p. p.
Ligoniai priimami pagal susitarimą.

Dr. Ant. Rudoko kabinetas perėmė
optometrą
DR. EDMUND E. CIARA
2709 W. 51st STREET
Tel. — GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: Pirm., ketv.
1-4, 7-9, antrad., penkt. 10-4, ir
šeštad. 10-2 val.

Rez. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neat-
šilėpina, skambinti MI 3-0001.

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 WEST 63rd STREET
OFISO VALANDOS:
Kasdien nuo 1-4 popiet ir 6-8 val.
Treč. ir šeštad. uždaryta.
Ofiso tel.: POrsmouth 7-6000
Rezid. telefonai: GArden 3-7278

Tel. ofiso: PR 8-7773; rez.: PR 6-4732
DR. A. MACIŪNAS
CHIRURGAS
2858 W. 63rd STREET
Val.: pirmad., ketvirtad. 5-8 val. vak.,
antrad., penktad. 1-4 popiet.
Ofiso tel.: HE 4-1818 arba RE 7-9700
Residencijos: PR 6-9801

DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71st STREET
Priėmimo val.: nuo 9-11 val. ryto ir
nuo 4-8 val. po pietų. Šeštad. nuo
9:00-2:00 p. p.
Trečiadieniais uždaryta.

ASSOCIATE OPTOMETRISTS
Lietuviškai kalba
Dr. FRANK PLECKAS, OPT.
2618 WEST 71st ST. Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir
"contact lenses".
Valandos pagal susitarimą.
Uždaryta trečiadieniais.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PŪSLĖS IR
PROSTATOS CHIRURGIJA
OFISAS 2454 WEST 71st ST.
Val.: antrad. nuo 2-5 po pietų,
ketvirtad. nuo 6-8 vak.
Ofiso telefonai: 776-2880
Naujas rez. telefonai: 448-5545

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisai: 2750 West 71st St.
Tel. 925-8296
Valandos 2-4 val. vak. Penktadienį
10-12 ir nuo 2 iki 8 val. vak.
Sėkmadieniais ir trečiadieniais
uždaryta.

Rez. tel.: WA 5-3099
DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ ligos
Ofisai: 2652 WEST 59th STREET
Tel.: PR 8-1223
OFISO VAL.: pirmad., antrad., trečiadi.
ir penkt. 2-4 ir 6-8 val. vak. Šeštadi-
enis 2-4 val. po pietų ir kitu laiku
pagal susitarimą.

DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Ofiso telefonai: HEmlock 4-2123
Rezid. telefonai: GIlson 8-6195
Pirma ligonius pagal susitarimą. Dėl
valandos skambinti telefonu HE 4-2123
Jei neatšilėpina, tai telefonai: GI 8-6196

J. KLAUSEIKIS
APIE MOBILIZACIJĄ PRIEŠ 30 METŲ

**Gen. Raštikio kalba apie pasirošimus
ginti Lietuvos valstybės neutralumą**

Suėjo 30 metų nuo pradžios Antrojo pasaulinio karo, atnešusios Lietuvai nelaimės ir nepriklausomybės netekimą. Spauda paminėjo sukaktuves, ypač daugiau dėmesio skirdama Hitlerio Vokietijos ir Stalino Rusijos susitarimams, po kurių 1939 m. rugsėjo 1 d. karas pradėtas.

Lietuva buvo pasiskelbusi neutralia valstybe. Neutralumo įstatymą Seimas priėmė 1939 m. sausio mėnesį, o kai karas prasidėjo, tai prez. A. Smetona savo aktu paskelbė, jog nuo rugsėjo 1 d. kariaujančioms šalims jau taikomi neutralumo įstatymai nuostatai. Neutralumui išlaikyti ir valstybei apsaugoti imtasi padidinti kariuomenę, atsargos karius šaukiant aktyvion tarnybon, gi rugsėjo 17 d. vykdyta mobilizacija. Vadinasi, jau suėjo 30 metų, kai buvo daromos šios tokios pastangos ir atliekami pasirošimai valstybę ginti.

Prieš mobilizaciją, rugsėjo pradžioje, atsargos kariai buvo kariuomenės šaukiami, kaip sakoma, "patydom" — asmeniškai įsakymais atvykti iš atsargos ir aktyviai tarnybą karinėms žinioms pakartoti ir papildyti. Apie atsargos karių tarnybą pašaukimą viešai prabilo kariuomenės vadas gen. S. Raštikis 1939 m. rugsėjo 8 pasakijoje kalboje.

Kaip ir keliais kitais atsitikimais ir aną kartą gen. Raštikis kalbos pradžioje pats apie save pakalbėjo. Aiškino, jog jam, kariuomenės vadui, kada Lietuvos pašonėje veikia ginklai, netenka daug kalbėti, nes jis, kariuomenės vadas, "pirmas turi daugiausia budėti, rūpintis ir dirbti". Prakalbą imąs sakyti

"tik atsižvelgdamas į tautinės šventės nuotaiką". Gi nuotai-ka tokia, jog ši rugsėjo aštuntoji nesanti džiaugsmo, bet susikaupimo, rimties ir pasiryžimo šventė. Nesą galima linksminintis, kai kaimynų ir kitų didelių tautų geriausių sūnų kraujas liejasi. Negalima linksminintis, nes karas žmonijos nelaimė ir toji nelaimė, nors ir netiesioginiai, liečianti ir neutralias valstybes, mūsų tėvynę įskaitytinai.

Pakalbėjęs apie Lietuvos neutralumą, gen. Raštikis pasakojė, jog kariaujančiai kaimynai oficialiai esą pareiškę gerbią Lietuvos neutralitetą, tačiau to esą negana ir dėstė šitaip: "Tačiau mūsų paskelbtas neutralumas pirmiausia turi būti mūsų pačių saugojamas ir ginamas. Todėl visai suprantama, kodėl mūsų kariuomenės vadovybė griežbi si karinių priemonių, sustiprindama kariuomenės budrumą, pašaukdama į kariuomenę atsargos buvusius karių dalį ir sustiprindama kai kur pasienio apsaugą. Šios priemonės yra visai suprantamos ir apie jas netenka kalbėti. Kariuomenė visada turi budėti, bet ypatingai ji turi budėti su".

Kariuomenės vadas savo kalba sveikino iš atsargos pašauktuosius ir palinkėjo būti drausmingais, darbščiais ir garbiniais tėvynės gynėjais. Prisiminė ir kariuomenės pašautųjų šeimoms, sakydamas: "Šventės proga sveikinu visus tautiečius, kurių gimines, ypatingai tėvus ir šeimas tų karių, kurie dabar paimiti iš atsargos į pulkus". Kreipdamasis į įstaigas, į organizacijas ir į pavienius asmenis kariuomenės vadas ragino pagloboti pašauktųjų karių šeimas ir globoti ne sausi įstatymo prisilaikant, bet paradant daugiau atviro nuoširdumo ir gerų jausmų. Ypač ragino atkreipti daugiau dėmesio į neturtingųjų šeimas. Kariuomenės pašauktieji, žinodami, kad jų šeimomis rūpinamasi, būsiai atpalaidoti nuo rūpesčių ir galėsiai savo visas jėgas pašvesti karinei tarnybai ir tarnybos darbams.

Pakalbėjęs apie visos tautos pareigas bei apie reikalą išlaikyti "šaltus nervus" ir "sveiką protą", pasisakęs, jog reikia sudrausti "karštuolius", gen. Raštikis ragino "jungtis apie Respublikos Prezidentą ir vieningo darbo vyriausybę, kurių našta ir atsakomybė dabar yra ypatingai didelės".

Netiesa apie praeitį karių — veteranų žurnale Kiek tada, kai per Tautos šventę kariuomenės vadas kalbėjo, jau buvo pašaukta atsarginių, žinių nepasitaikė kur nors užtikti, tačiau reikia manyti, jog nemažai, jei net pats kariuomenės vadas rado reikalo gana nemažai apie atsargos karius pakalbėti.

Dabar po ranka turint tos gen. Raštikio kalbos tekstą, išspausdintą kariuomenės laikraštyje "Karyje", 1939 m. 37 numeryje, ir turint pasaulio lietuvių karių — veteranų mėnesinio žurnalo "Kario" 1968 m. šeštą numerį, kuriame išspausdintas V. Senulio straipsnis, yra labai aiškūs pavyzdys, kaip apie praeitį rašiantieji autoriai kartais neteisingai parašo, V. Senulio rašoma taip, jog galima suprasti tartum gen. Raštikis būtų neteisybę pasakojęs, jog yra pašaukta neutralumui saugoti dalis atsargos karių. Karių veteranų žurnalo autorius V. Senulis "Kario" skaitytojus šitaip "apšviečia": "Pažymėtina, kad Lietuvos R. prezidentui paskelbus Lietuvos neutralitetą, iš pradžių nebuvo imtasi jokių konkrečių karinių priemonių tam neutralitetui saugoti. "Kiek

prisimenu (kalba apie savo atmintį V. Senulis) anuo metu vyresniųjų Kr. Apsaugos m-jos bei Vyr. Kar. Štabo karininkų tarpe buvo kalbama, kodėl mes nieko nedarome savo kariuomenę sustiprinti. Teko girdėti būk vyresnybė geriau žino, ką daro: — "načialstvo lučše znaet". Tik vėliau, kada į karą įstojo Sov. Rusija, davusi įsakymą savo kariuomenei užimti rytines Lenkijos sritis, mūsų respublikos prezidentas paskelbė dalinę mobilizaciją; tai buvo 1939 m. rugsėjo mėn. 17 dieną, berods, 2 val. p. p."

Taigi, tiesa, yra visai kita, negu V. Senulio aiškinama, nes karui prasidėjus rugsėjo 1 dieną, o jau rugsėjo 8 dieną kariuomenės vadui tiek daug pasnekėjus apie atsargos karių pašaukimą, yra tikra, jog tuometinė kariuomenės vadovybė ėmėsi karinių priemonių neutralumui apsaugoti, stiprino kariuomenę. Pagaliau ir patys tada Lietuvoje gyvenusieji nevisi bus užmiršę, jog draugų, šeimos narių ar giminių vyrai dar prieš mobilizaciją buvo pašaukti į kariuomenę.

Apie 1939 metų mobilizaciją laikraščiuose ir kai kurių autorių atsiminimų knygoje, nemažai rašyta, reikia manyti, jog ta tema dar ir ateityje bus rašoma, nagrinėjami buvę faktai bei kuriamos fantastinės istorijos, kokią mėgina kurti ir minimas "Kario" autorius V. Senulis. Bendras raštų vaizdas yra toks: autoriai, kurie apie mobilizaciją rašydami nevengia ir buvusiu neigiamų dalykų paminėti, aprašo savo išgyvenimus, matytą netvarką ir nesklaidumus, gi kurie vien tik giria, tie kalba išdidžiai ir tuščiai, tvirtindami, kad mobilizacija nepaprastai pavyko. Pavyzdys V. Senulio straipsnis, kuriame jis taip rašo: "Mobilizacija buvo įvykdyta žaibišku tempu per 36 valandas, kas neįprasta vakariečių kariuomenėms". Na, ir dėlto pripažįstami dideli nuopelnai kariuomenės vadui S. Raštikiui.

Akylas "Kario" žurnalo skaitytojas galėjo pastebėti, jog V. Senulis muilo burbulą pučia, gretindamas Lietuvos kariuomenės mobilizaciją ir ją labiau išaukštinamas negu "vakariečių kariuomenės" mobilizaciją. Pavyzdžiui, jei Lietuva teturėjo keliasdešimt tankelių, tai juos mobilizuoti nė 36 valandų nereikia, tačiau kai "vakariečių"

kariuomenės turi tūkstančių tūkstančių tankų ir milijonus vyrų, tai ten ir mobilizacija vyksta ne Lietuvos pavyzdžiu, ne "žaibišku tempu", bet metų metais, kol tik karas vyksta. Minimas "Kario" autorius, nežinia kuo remdamasis, sako, jog mobilizacija kariuomenės skaičių iš apie 25,000 vyrų padidino iki 100,000 vyrų. Gal būtų kas šiandien besuseks skaičius, ypač kad, kaip anksčiau pastebėta, daromi teigimai visai nepaisant faktų.

Mobilizuoti kariai buvo neilgai kariuomenėje laikyti, nes jau po 8 dienų, rugsėjo 25, pradėta demobilizacija, o kai kurie vyrai tik laikinai buvo paleisti į namus, rudens derliaus skubius ūkio darbus dirbti. Buvau mobilizuotas rugsėjo 17 d., po 18 dienų, spalio 5 d. grįžau iš kariuomenės. Ką patyriau, šių straipsnių serijoje parašysiu, tačiau iš anksto trumpai galima pasakyti, jog dalins ir po 36 valandų dar nebuvo taip mobilizuotas, kad galėtų iš vietos nustatyti laikų pajudėti. (Kitame tęsinyje: — kaip prieš mobilizaciją raginęs jungtis apie Respublikos prezidentą gen. Raštikis po mobilizacijos pats nuo jo nusisuko; trumpas žvilgsnis į diplomato Vaclovo Sidzikausko nuomonę apie mobilizaciją ir — ką rašė kapitonas Povilas Tyrulis ir gen. štabo pulkininkas A. Špokevičius).

MIRTIS AR KALĖJIMAS
— Mano sužadėtinė atsisakė už manęs tekėti. Man tai reiškia mirties sprendimą.
— Geriau mirtis, negu kalėjimas iki gyvos galvos.

REVOLIUCIJŲ PRIEZASTIS
— Kodėl Jūsų šaly taip dažnai vyksta revoliucijos?
— Kadangi daugelis žymių piliečių dar nėra buvę prezidentais.

Susirinkimų ir parengimų PRANEŠIMAI
— Chicago Lietuvos Našlių - Našliukų klubo susirinkimas įvyks spalio 10 d. penktadienį, 8:00 val. vak. Hollywood salėje. Narių skaitlingas atsilankymas yra būtinas. Yra svarbių reikalų aptarti. Įsigyti bilietus banketui iš anksto ir skirtus bilietus išplatinti savo draugams bei svečiams. Nebus valgio bilietai parduoti prieš salės durų prieš banketą, tik tai šokiams po vakarines. Paskui bus valšės ir šokinėjimas J. Joniko orkestrui.
M. Urbelis, rašt.

Aštuonerių Metų Mirties Sukaktis
A. A.
SOPHIE BARCUS
Pagal tėvus Laurinavičiūtė
Gyveno 7159 South Maplewood Avenue

Mūsų mylima motina ir senelė mirė 1961 metų spalio mėn. 9 d., 2:50 val. ryto, sulaukusi 63 metų amžiaus.
Gimusi Lietuvoje. Kilo iš Šiaulių apskr. Užvenčio miesto. Amerikoje išgyveno 57 metus. Paliko giliai nuliūdusius dukterį Aldoną Daukus, ženą Feliksą, anūkė Sophie, anūkus Terry ir Michael, du brolius: William Lawrence, brolienę Constance, jų sūnų William Jr. ir Chester Lawrence, brolienę Elizabeth ir jų šeimą, brolienę Barbara Stupelis, broliavikius: Anthony Steeples su šeima, Valeria Sebastian su šeima ir velionės a. a. Susan Lytle šeima, kitus gimines, draugus ir pažįstamus. Lietuvoje paliko teta Ona Laurinavičiūtė ir pusbrolius Tomas Laurinavičius su šeima.
Vellonė priklausė SLA 308-tai Moterų kuopai, Amerikos Legiono 271 Dariaus ir Girėno posto moterų pagelbiniam vienietui ir Čikagos Lietuvių Moterų Klubui.
Mūsų brangiajai motinai ir senelei pagerbti š. m. spalio 9 dieną 7:30 val. buvo atnašaujamos šv. gedulo mišios Tėvų Jezuikų koplyčioje.
Mes Taves, Mūsų Brangioji, niekuomet neužmiršime. Tu pas mus jau nebesugrįši, bet mes anksčiau ar vėliau pas Tave nuosisime. Tebūne Tau lengva ši šventą žemelę.

Šią aštuonerių metų mirties sukaktį liūdnai pamini
DUKTĖ, ZENTAS, ANŪKAI, BROLIAI IR KITI GIMINĖS

GELININKAS (PUTRAMENTAS)
Linksmumo arba liūdesio valandose gražiausias gėles ir vainikas, antkapių papuošimai ir sezoninės kapams gėles.
ROY R. PETRO (PUTRAMENTAS)
5525 So. Harlem Ave. — 586-1226
GUŽAUSKŲ
BEVERLY HILLS GELINČIA
GĖLĖS VISOMS PROGOMS
2443 WEST 63rd STREET
Telefonai: PR 8-0833 ir PR 8-0834

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
2533 W. 71st Street
Telefonai: GRowehill 6-2345-6
1410 So. 50th Ave., Cicero
Telefonai: TOwnhall 3-2108-9
TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS
AIKSTĖ TUTOMOBILIAMS PASTATYTI

Laidotuvių Direktoriai
MAŽEIKA & EVANS
6845 SO. WESTERN AVE.
TRYS MODERNIŠKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS
MAŠINOMS VIETA
RRepublic 7-8600 RRepublic 7-8601

EUDEIKIS
SENIAUSIA IR DIDŽIAUSIA LAIDOJIMO ISTAIGA
Laidotuvių direktoriai:
DOVYDAS P. GAIDAS GERALDAS F. DAIMID
4605-07 So. HERMITAGE AVENUE
Tel.: YArds 7-1741 - 1742
4330-34 So. CALIFORNIA AVENUE
Telefonai: LAfayette 3-0440
MODERNIŠKOS AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

NARIAI:
Chicago
Lietuvių
Laidotuvių
Direktorių
Asociacijos

PETRAS BIELIŪNAS
4348 So. CALIFORNIA AVE. Phone: LAfayette 3-3572
BUTKUS - VASAITIS
1446 So. 50th Ave., Cicero, Ill. Phone: OLYmpic 2-1003
LACKAWICZ IR SŪNUS
2424 WEST 69th STREET RRepublic 7-1213
2314 WEST 23rd PLACE Virginia 7-6672
ANTANAS M. PHILLIPS
3307 So. LITUANICA AVENUE. Phone: YArds 7-3401
P. J. RIDIKAS
3354 So. HALSTED STREET Phone: YArds 7-1911
GEORGE F. RUDMIN
3319 So. LITUANICA AVE. Tel.: YArds 7-1138-1139
VISI LIETUVIAI BIZNIERIAI GARSINKITĖS NAUJIENOSE

Britanijos princesė Anne mėgsta įvairių pavidalų skrybėles. Britų spauda mėgsta dėti jos fotografijas, iš kurių matosi, kad ji gerokai panaši į savo motiną, karalienę Elžbietą.

RENTING IN GENERAL Nuomos ISNUOMOJAMA PIGIAI veikianti ta- varna ir butas su 4 kamb., Brighton Parke. Skambinti savininkui tel. BI 7-4077

BUSINESS CHANCES Biznio Progos PARDUODAMA TAVERNA SU NA- MU. Senai įsteigta ir gerai cina bir- nis. Parduosim už geriausių pasiūly- mą, nes savininkai nori išeiti poil- siui. 2445 W. 71 St. PR 8-9856.

Lietuvos priešas bus nugalėtas

Issaugota Vilniaus legenda ...žyniai, dėdami pirmuosius Vilniaus pilies pamatų akmenis, pasakė žmonėms:

— Dievams reikia paaukoti vaikina ir mergina, kad pilis, aplink kurią ateityje išaugs miestas, būtų neįveikiama, kad miesto sienos palaužtų kryžiuo- čių ir kalavijuočių būrių ant- puolius.

Didysis kunigaikštis Gedimi- nas tada išsiuntinėjo po visą lie- tuvių žemę šaukimą: "Kas iš jaunuolių sutiktų pasiaukoti Tė- vynės labui, kad mūsų žemė bū- tų laiminga ir stipri?"

Tūkstančiai vaikinių ir mer- ginių atsakė:

— Paimk mano širdį Tėvynės labui!

Ir buvo išrinkta pora: vaiki- nas ir mergina. Jie paėmė iš pavasario gėlių nupintą vainiką ir nusileido į kalvos papėdę. Ži- labarzdžiai seneliai — pilies sta- tytojai — nuritino didžiulį ak- menį ant jaunosios poros gal- vų. Ir įvyko stebuklas. Vaiki- nas ir mergina liko gyvi ir svei- ki, tik stovėjo sumišę, nes ak- muo ištrenkė iš jų rankų gėles. Žyniai paskelbė:

— Dievams užteks jūsų gė- lių ir jūsų narsumo. Pilis bus ne- įveikiama, priešas — nugalė- tas...

TRUMPAI

— Elena Kučiūnienė, muzi- ko Aleksandro Kučiūno žmo- na, mirė š. m. spalio mėn. 8 d., Seattle mieste.

— Kaip praeitą taip ir ši sekmadienį — 10.12., Lietuvos Bendruomenės Marquette Pk. Apyl. valdyba, gavusi parapi- jus klebono sutikimą, prieš ir po sumos, rinks bendruomenės solidarumo mokesčių šven- toriję prie staliukų. Maloniai kviečiame gerbiamuosius tau- tiečius pasinaudoti šia proga ir užsimokėti už šiuos metus.

— Helena Vambutienė, žur- nalisto Alfonso Vambuto žmo- na, kuriai rankos ir kojos bu- vo paraližuotos, kartu su vyru nuo š. m. rugpjūčio 17 iki spa- lių 5, gydėsi Hot Springs, Ark. ir sugrįžo sveika.

— Daromas inž. Ksavero Kauno straipsnio "Elegiški Ste- pono Kolupailos niekintojai" atspaudas. Susidarys 52 pusla- pių brošiūra. Kainuos \$1.00. Ji bus galima gauti pas autorių arba Naujienose. Daugelis prof. St. Kolupailos studentų, ben- dradarbių ir gerbėjų nori pas- kaityti inž. Kauno paruoštą darbą.

— Lietuvos praeitimi susido- mėje žmonės užsakinėja prof. Vaełovo Biržiškos "Senųjų lie- tuviškų knygų istoriją". Pir- mąjį ir antrąjį tomą Naujieno- se galima gauti už \$4.00. 436 puslapiai svarbios istorinės me- džiagos.

♦ Džukų susipažinimo popie- tē įvykis 1969 m. spalio 12 d., 3 val. po pietų, Pakšto salėje, 2801 West 38 St. Šokiams gros Pakšto orkestras. Programą at- links džūkiškai meno mėgėjai - savanoriai iš publikos. Veiks bufetas. Maloniai kviečiami vi- si šioje susipažinimo popietėje dalyvauti. Auka — \$2.00. (Pr).

HELP WANTED — MALE Darbininkų Reikia

MEDŽIO DARBININKAI GALINTIEJI MASINOMIS PADARYTI REIKALINGAS DALIS

- GARANTUOTAS NUOLATINIS, ISTISU METU DARBAS
• NERA ATLEIDIMU
• NEMAZINAMOS ALGOS.

Nebūtina anglų kalba. Čia turime žmonių, kurie gali išversti.

Kreiptis asmeniškai į Mr. KRASICKI LYON - HEALY Harp Factory 1423 W. LAKE ST.

JANITOR FACTORY & OFFICE WORK. Hours 12:00 noon to 8:00 P.M. Excellent starting pay.

PRESS BRAKE OPERATORS Day or night shift. Steady work. Over-time. Paid hosp. and vacations.

EXP. LATHE OPERATORS MACHINE OPERATORS Will train if nec. Full time steady employment.

JOB OPPORTUNITIES Flute Grinder Turret Lathe Operator Soft Pointer — Pocket Miller

NIGHT WATCHMAN-PORTER 5 OR 6 NIGHTS PER WEEK. Must prove honesty and reliability.

ANIMAL CARETAKERS To work in Northbrook labora- tory. Must have own trans- portation and grade school education.

WAITRESS EXPERIENCED or will train. Full time. Mon- day to Friday. Hours 6 A. M. to 2 P. M.

HELP WANTED — MALE-FEMALE Reikia Darbininkų ir Darbininkių

COOK MAN OR WOMAN WANTED to prepare noon buffet luncheon. Hours: 8:30 A.M. — 3:30 P.M.

REAL ESTATE — OUT OF TOWN Nuosavybės kitur

HOT SPRINGS, ARK., 132 CHAPEL ST. Skubiai parduodamas geras 15 kam- barių namas (12 išnuomojami, 3 sa- vinkinkui gyventi).

Filmų aktorė Edy Williams įdėtinėja ant savo balto žirgo "Winkey".

HELP WANTED — FEMALE Darbininkų Reikia

MOTERYS MONTAVIMO DARBAMS TURI MOKĖTI OPERUOTI KERTAMĄJĄ IR GRĘŽIAMĄJĄ

- GARANTUOTAS NUOLATINIS ISTISU METU DARBAS
• NERA ATLEIDIMU
• NEMAZINAMOS ALGOS.

Nebūtina anglų kalba. Čia turime žmonių, kurie gali išversti.

Kreiptis asmeniškai į Mr. KRASICKI LYON - HEALY Harp Factory 1423 W. LAKE ST.

REIKALINGA SAVARANKI MOTERIS dviem asmenim, privalo turėti patyri- mą ir rekomendacijas namų apyvokai

BOOKKEEPER FULL OR PART TIME. Pegboard system. Trial balance. Some typing. Jewelry store.

SECRETARY Top rated position. Good shorthand, typing. Full range secretarial duties.

GIRLS & WOMEN Needed For ORDER FILLERS Light work — filling orders for Booklets. Good Fringe Benefits.

NATIONAL DAIRY COUNCIL 111 No. CANAL Phone: FR 2-3156

EXPERIENCED BEAUTICIAN WANTED Paid vacation. \$100 per week. Call Wednesday or Friday.

RELIABLE WOMAN WANTED Live in. 2 adults, own room. General housework.

REAL ESTATE — OUT OF TOWN Nuosavybės kitur

REAL ESTATE — OUT OF TOWN Nuosavybės kitur

REAL ESTATE — OUT OF TOWN Nuosavybės kitur

REAL ESTATE — OUT OF TOWN Nuosavybės kitur

REAL ESTATE — OUT OF TOWN Nuosavybės kitur

REAL ESTATE — OUT OF TOWN Nuosavybės kitur

REAL ESTATE — OUT OF TOWN Nuosavybės kitur

REAL ESTATE

REAL ESTATE FOR SALE Namai, Žemė — Pardavimui

PASKOLOS, PERKANT NAMUS, DAROMOS ILGIEMS TERMINAMS IR ZEMAIS NUOSIMCIAIS MENESINIAIS ISSIMOKEJIMAIS

MUTUAL FEDERAL SAVINGS PETRAS KAZANAUSKAS, prezidentas 2212 W. Cermak Road Chicago, Ill. Virginia 7-7747

PLATUS PASIRINKIMAS NAMŲ PIRKIMUI BUTŲ NUOMAVIMUI — NOTARIATAS — VERTIMAI

J. BACEVIČIUS — BELL REALTY INCOME TAX SERVICE 6455 So. Kedzie Ave. — PProspect 8-2233

NAMŲ IR BIZNIŲ PIRKIMAS - PARDAVIMAS • NOTARIATAS • PATVIRTINTI VERTIMAI • IMIGRACIJOS POPIERIAI

LEONAS REAL ESTATE 2735 WEST 71st STREET TEL. 925-6015

PALOS PARK — ORLAND PARK rajone sklypai 80 x 125 pėdų su vand. ir kanaliz. Kaina nuo \$7,500. Nauja apylinkė, brangūs namai.

VILLA - WEST, 135 ST. ir 86 AVE. Lietuviai savininkai. TELEF. 349-0606

GERAI UZLAIKYTAS, 6 KAMBARIŲ, 3 MIEGAMŲJŲ MŪRO NAMAS. Moderni virtuvė, rūšys dalinai įreng- tas, gazo šiluma, 2 mašinių garažas.

SAVININKUI PER DIDELIS Tikrai puikus 6 kamb. bungalow, 2 mašinių garažas. Arti 63 — California. Skambinti po 6 val. vak. 737-7526

HOME INSURANCE Call: Frank Zapolski 3208 1/2 W. 95th St. GA 4-8654

APDRAUŲ AGENTŪRA: namų, automobi- lių gyvybės, svei- katos ir biznio. Patogios išimokė- jimo sąlygos.

A. & L. INSURANCE & REALTY A. LAURAITIS INCOME TAX 4645 So. ASHLAND AVE. LA 3-8775

LEO'S SINCLAIR SERVICE Leonas Franckus, Sav. Stabdžiai, sankabos, transmisijos — (Standartinės ir Automatinės) ir motorų remontas. — Towing.

TERRA Brangenybės, Laikrodžiai, Dovanos visoms progoms 3237 WEST 63rd ST., CHICAGO Telef. 434-4660

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ IR KITUS KRAŠTUS P. NEDZINSKAS, 4065 Archer, Chicago, Ill. 60632. Tel. YA 7-5980

AMERICAN TRAVEL SERVICE WALTER RASK, prezidentas 9727 So. WESTERN AVE., Chicago, Ill. 60643. Tel. 238-9787

Pardavinėjame lėktuvų, laivų, tra- ukinių bilietus ir paruošiame kelionių dokumentus ir visus pasaulio kraštus. Pildome aplikacijas tiems, kurie ate- nanciais metais norėtų porą mėnesių praleisti Lietuvoje pas gimines.

A. TVERAS LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBĖS Pardavimas ir Taisyimas 2646 WEST 69th STREET Tel.: REPUBLIC 7-1941

RUDENIOP BE NAMŲ PRIE FORD CITY 9 metų 5 1/2 kmb. gražus mūras, apie 40 pėdų lotas, šalia garažas. \$22,700.

STAI 4 BUTŲ puikus mūras Mar- quette Parke, 2 po 6 kamb. ir 2 ma- žesni butai. Naujas gazu šildymas. 3 auto mūrinis garažas. \$40,900.

MODERNUS 4 KAMB. KATEDŽIUS, gazu šildymas, taksai apie \$100 ir platus lotas. Už Cicero Ave., arti 87-tos gatvės. \$9,900.

PAJAMŲ MORAS ant kampo, 2 bu- tai, 6 ir 3 kamb. ir 2 auto garažas, naujas šildymas, neigulis beismontas, arti ofiso. \$21,000.

2 BUTŲ GRAŽUS MORINIS, nau- jas gazu šildymas, garažas. Arti mūsų. \$27,900.

Valdis Real Estate 2458 W. 69th St. Tel. RE 7-7200

Šimkus Real Estate NOTARY, INCOME TAX SERVICE 4259 So. MAPLEWOOD AVENUE Tel. CL 4-7450

NORVILA REAL ESTATE AND BUILDERS 2658 WEST 69th STREET PProspect 8-5454

ŠIMAITIS REALTY INCOME TAX SERVICE 2737 W. 43rd STREET Tel. CL 4-2390

BUILDERS AND CONTRACTORS Namų Statyba ir Remontas HEATING CONTRACTOR

Domas Žukauskas HEATING & SHEET METAL 4444 So. Western Ave., CHICAGO, ILL. 60609 Tel.: VI 7-3447

A. ABALL ROOFING Įkurta prieš 50 metų VISOKIUS STOGUS, rinas ir nute- kamuosius vamzdžius sutaisome arba naujus įdedame.

Ir lotynai šaudo Šeši jauni vyriokai buvo su- žeisti miesto vakarinėje dalyje praeitą sekmadienį; trys su- žeisti rimtai. Susisąjudyto prie- žastimi skaitomas "karas" tarp gatvių gaujų lotynų paauglių tarpe. Policija pašovė 27-metį

DAŽYMAS Pigiai dažau kambarius, valau kilimus ir baldus. I. RUDIS Tel. CL 4-1050

K. ERINGIS CALIFORNIA SUPER SERVICE Taisomi auto motorai, stabdžiai, tune-ups ir t. t. 4824 So. CALIFORNIA AVE. CHICAGO, ILL. TEL. VI 7-9327

"NAUJIENOS" KIEKVIENO DARBO ŽMOGAUS DRAUGAS IR BIČIULIS

Ilgamečio BALFO pirmininko, prelado J. B. Končiaus knyga ATSIMINIMAI IS BALFO VEIKLOS 404 dideli puslapiai, daug nuotraukų. Kieti viršeliai \$4.00, minkšti — \$3.00.

Apdraustas perkraustymas Pigus ir sąžiningas patarnavimas. Naujaisi kraustymo įrankiai. Ilgų metų patyrimas. AL NAUJOKAITIS 2022 W. 69 ST. CHICAGO, ILL. 60636. Tel. WA 5-9209

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ COSMOS PARCELS EXPRESS CORP. 2608 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629. — Tel. WA 5-2787 2501 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629. — Tel. WA 5-2737 3333 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. — Tel. 254-3320